

PANEVĖŽIO RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

Savivaldybės biudžetinė įstaiga, Vasario 16-osios g. 27, 35185 Panevėžys, tel.: (8 45) 58 29 41, (8 45) 58 29 12, faks. (8 45) 58 29 75, el. p. ege@panrs.lt. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288633840

VIETINIŲ RINKLIAVŲ AUDITAS

2009-06-13 Nr. 13A

IŽANGA

Auditas atliktas vykdant 2009 m. balandžio 20 d. Savivaldybės kontrolierės pavedimą Nr.6F, atliekant Panevėžio rajono savivaldybės 2008 metų biudžeto vykdymo ataskaitų vertinimo auditą, vertinant audituojamojo subjekto vidaus kontrolę. Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai.

Teisinis pagrindas - Rinkliavų įstatymo¹ 11 str., Vietos savivaldos įstatymo² 7 str. 33 p., Reklamos įstatymo³ 12 str. 3d., Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos įsakymu patvirtintos Išorinės reklamos įrengimo tipinės taisyklės⁴, kiti teisės aktai.

Vietinė rinkliava – tai savivaldybės tarybos sprendimu nustatyta privaloma įmoka, galiojanti tos savivaldybės teritorijoje. Vietinės rinkliavos pagrindiniai bruožai yra tai, kad ši rinkliava yra privaloma įmoka ir jos privalomas mokėjimas yra viena iš sąlygų, kad būtų įforminti, atlikti atitinkami veiksmai ar suteiktos tam tikros paslaugos.

Rinkliavų įstatymo 11 straipsnyje pateiktas baigtinis vietinės rinkliavos objektų sąrašas už:

- leidimo atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijose išdavimą;
- leidimo prekiauti ar teikti paslaugas savivaldybės tarybos nustatytose viešosiose vietose išdavimą;
- leidimo įrengti išorinę reklamą savivaldybės teritorijoje, išdavimą;
- leidimo organizuoti komercinius renginius savivaldybei priklausančiose ar valdytojo teise valdomose viešojo naudojimo teritorijose išdavimą;
- leidimo įvažiuoti mechaninėmis transporto priemonėmis į savivaldybės paskelbtų kraštovaizdžio objektų teritorijas;
- naudojimąsi savivaldybės tarybos nustatytais vietomis automobiliams statyti;
- gyvūnų (šunų, kačių) registravimą ir laikymą daugiabučiuose namuose;
- komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą;
- leidimo įrengti laikinus kilnojamuosius įrenginius savivaldybės teritorijoje išdavimą;
- leidimo pardavinėti nustatytos klasės pirotechnines priemones išdavimą;
- naudojimąsi gyvenamųjų vietovių, turinčių kurorto ar kurortinės teritorijos infrastruktūrą, įranga.

Audito metu buvo vertinama Savivaldybės tarybos patvirtinti rinkliavos nuostatai:

- Vietinių rinkliavų už prekybą leidimų išdavimas, apskaita ir įmokų surinkimas;
- Vietinių rinkliavų už išorinės reklamos įrengimą leidimų išdavimas, apskaita ir surinkimas.

Pastebėjimas: kitų Įstatyme numatytų galimų vietinės rinkliavos nuostatų Panevėžio rajono savivaldybė nepatvirtinusi ir galimu potencialiu pajamų surinkimo šaltiniu, nesinaudojo.

¹ Rinkliavų įstatymas (Žin., 2000, Nr.: 52 - 1484; Nr.: 53).

² Vietos savivaldos įstatymas (Žin., 2000-10-27, Nr. 91-2832).

³ Reklamos įstatymas (Žin., 2000, Nr. 64-1937).

⁴ Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2000-12-01 įsakymas Nr. 405 (Žin. 2000, Nr. 104-3305).

Audito metu buvo ištirta vietinių rinkliavų vidaus kontrolės aplinka, vertinta jos būklė aukščiausiojo lygio valdymo grandyje, vertinta vietinės rinkliavos nuostatų teisėtumas.

Siekiant audito tikslų ir norint gauti tinkamus audito įrodymus atliktos analitinės ir savarankiškos audito procedūros Panevėžio rajono savivaldybės administracijoje: įvertintos leidimų išdavimo prekybai tam tikslui nustatytose vietose, leidimų išdavimo prekybai pirotechninėmis priemonėmis, leidimų išdavimo renginiams organizuoti, išorinės reklamos įrengimo leidimų išdavimo procedūros bei atskaitomybė.

PASTEBĖJIMAI DĖL VIETINIŲ RINKLIAVŲ REGLAMENTAVIMO IR SPRENDIMŲ VYKDYMO

Vietinės rinkliavos nuostatai dėl vietinių rinkliavų už prekybą, patvirtinti Panevėžio rajono tarybos 2002 m. gegužės 30 d. sprendimu Nr.T-349 reglamentuoja vietines rinkliavas už prekybą prekyvietėse ir viešose vietose. Nuostatuose nustatyta rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo tvarka prekiaujantiems iš specialiosios konstrukcijos pramoninės gamybos autofurgonų, iš specialių laikinų įrengimų ir nuo prekystalių. Sumokėjus mokesį, seniūnas arba jo įgaliotas asmuo, įpareigotas išduoti leidimą, suteikiantį teisę vietinės rinkliavos mokėtojui nustatytoje vietoje prekiauti leidime nurodytu laikotarpiu.

Pastebėtina, kad:

1. *ne visose seniūnijose išduodami leidimai, suteikiantys teisę prekiauti nustatytoje teritorijoje;*
2. *išduodantys leidimus(ar darydami atžymas mokėjimo kvituose, kas nėra reglamentuota Nuostatuose) asmenys nesidomi rinkliavos sumokėjimo dydžiu ir mokėtojo kodo teisingumu, kas sudaro sąlygas ir sumokėtam rinkliavos mokesčiui nepatekti į rajono savivaldybės biudžetą;*
3. *dalis prekiautojų nekontroliuojami naudojasi rajono prekyvietėmis be rinkliavos mokesčių ir neturėdami tam leidimų.*

Remiantis Panevėžio apskrities valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos duomenimis 2008 m. verstis mažmenine prekyba iš autoparduotuvių Panevėžio rajone leidimus turėjo 11 šia veikla užsiimančių fizinių ir juridinių asmenų, iš kurių 6 adresą nurodė Panevėžio rajono savivaldybės teritorijoje. *Patikrinimo metu nustatyta, kad:*

- *seniūnai leidimų minėtai veiklai neišdavė ir vietinė rinkliava už prekybą iš specialiosios konstrukcijos pramoninės gamybos autofurgonų, nebuvo surinkta;*
- *vidaus kontrolės sistema vietinei rinkliavai savivaldybėje nepilnai reglamentuota ir neveikia.*

Išvada: Vietinė rinkliava už prekybą yra privaloma įmoka, tačiau šios rūšies rinkliavos klausimas savivaldybėje nėra pilnai reglamentuotas ir nekontroliuojamas, todėl Savivaldybė neišnaudojo galimo potencialaus biudžeto pajamų šaltinio - vietinės rinkliavos mokesčio .

2006 m. lapkričio 23 d. savivaldybės tarybos sprendimu Nr.T-229 patvirtintas vietinės rinkliavos dydis 30 Lt už leidimą pardavinėti I, II ir TO klasės civilines pirotechnikos priemones.

Pastebėjimas: Kitų vietinės rinkliavos nuostatų už (leidimų atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijose išdavimą; leidimo organizuoti komercinius renginius savivaldybei priklausančiose ar valdytojo teise valdomose viešojo naudojimo teritorijose išdavimą; gyvūnų registravimą ir laikymą daugiabučiuose namuose; komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą; leidimo įrengti laikinus kilnojamuosius įrenginius savivaldybės teritorijoje išdavimą;) savivaldybės taryba nėra priėmusi.

Nuo 2007 m. rugsėjo 27 d. įsigaliojo nauja Rinkliavų įstatymo 11 str. redakcija, kurioje numatyta, kad Savivaldybės taryba turi teisę nustatyti vietinių rinkliavų leidimo įrengti išorinę

reklamą savivaldybės teritorijoje išdavimą, t. y. nebelineka apribojimo, kad rinkliava imama tik už reklamą eksponuojamą ant savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų.

Panevėžio rajono savivaldybės taryba 2007 m. birželio 28 d. sprendimu Nr. T-182 patvirtino Išorinės reklamos įrengimo taisykles, kurių VII skr. nustatė vietinės rinkliavos objektus ir dydžius už išorinės reklamos įrengimo vietą ant Savivaldybei priklausančių ar valdytojo teise valdomų objektų ir viešojo naudojimo teritorijose.

Pastebėjimas: Išorinės reklamos įrengimo taisyklėse numatyta tvarka nesuderinta su aukščiau minėtu Reklamos įstatymo pasikeitimu. taip Taisyklių VI skr. 26p. teiginys, kad „...informaciją apie vietinės rinkliavos tarifus, vietinės rinkliavos apskaičiavimą ir mokesčių teikia Savivaldybės administracijos Ekonomikos ir turto valdymo skyrius“, neatitinka Ekonomikos ir turto valdymo skyriui 2007 m. vasario 23 d. administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A-190 patvirtintų nuostatų. Taip pat nustatyta, kad rengiant 2007 m. birželio 28 d. Tarybos sprendimą Nr. T-182 nesivadovauta Išorinės reklamos įrengimo tipinėmis taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2000 m. gruodžio 1 d. įsakymu Nr. 405, kur pasakyta, kad „...leidimų išdavimą atlieka paskirtas savivaldybės pareigūnas“.

Vadovaujantis Reklamos įstatymo 12str. 1d. 4p. draudžiama įrengti reklamą neturint savivaldybės institucijų nustatyta tvarka išduoto leidimo. Patikrinimo metu nustatyta, kad Administracijos architektūros skyrius, rengęs Išorinės reklamos įrengimo taisykles, 2008m. nėra išdavęs leidimų išorinei reklamai nei ant Savivaldybės ar valstybės valdomo turto, nei kitai reklamai esančiai Panevėžio rajone. Patikrinimo metu nustatytas ne vienas išorinės reklamos, reklamuojančios ūkinę, komercinę ir kitokią finansinę ar profesinę veiklą, įrengimo be Savivaldybės leidimo atvejis, už kurį vietinės rinkliavos mokesčiai į rajono biudžetą nebuvo sumokėtas. Reklamos naudotojų registro Savivaldybės administracijoje nėra.

Išvada: Savivaldybės Išorinės reklamos įrengimo taisyklės prieštarauja Rinkliavos įstatymo nuostatomis. Leidimų išorinei reklamai savivaldybė neišduoda, reklamos davėjai rinkliavos mokesčio, patenkančio į savivaldybės biudžetą, nemoka, todėl savivaldybė neišnaudoja potencialaus pajamų šaltinio – vietinės rinkliavos už išorinės reklamos įrengimą.

Auditorių nuomone, nepaskyrus atsakingo darbuotojo už išorinės reklamos leidimų ir dokumentų tvarkymą neužtikrinama tinkama išorinės reklamos skleidimo, vietinių rinkliavų, įmokų mokėjimo kontrolė.

PASTEBĖJIMAI DĖL RINKLIAVOS SURINKIMO

Pagal Savivaldybės biudžeto įvykdymo 2008 m. sausio 1 d. ataskaitos duomenis (forma Nr. 1-sav. metinė) per 2008 metus vietinių rinkliavų surinkta 67,4 tūkst. Lt. 2007 metais vietinių rinkliavų surinkta 48,2 tūkst. Lt. Palyginus 2008 metus su 2007 metais vietinių rinkliavų surinkta 19,2 tūkst. Lt daugiau.

Panevėžio rajono seniūnijose ištyrus vidaus kontrolę ir atlikus savarankiškas procedūras leidimų išdavimo ir rinkliavos rinkimo srityje nustatyta reikšmingų klaidų, galinčių daryti įtaką duomenų teisingumui. Patikrinimo metu nustatyta, kad rajone, seniūnijų teritorijose patvirtinta 61 prekybos vieta, kur leidimų prekybai išduota (arba padaryta atžymų ant mokėjimo kvitų) 673 vnt. už 2448 Lt, tame tarpe 640 leidimų už 1958 Lt (atžymų) prekybai, kurios vienkartinis rinkliavos mokesčiai 3 Lt. Pagal surinktus duomenis iš vienos prekybos vietos gauta 40 Lt vietinės rinkliavos. Vertinant mokėjusių 3 Lt rinkliavos mokesčių - iš vienos prekybos vietos surinkta 32 Lt per metus, t. y. vidutiniškai prekiaavo 10 žmonių per metus, kada patikrinimais nustatyta, kad per savaitę vienoje prekyvietėje prekiauja 1-5 prekiautojai. Patikrinimo metu nustatyti atvejai, kada Naujamiesčio, Upytės, Krekenavos seniūnijų prekyvietėse dirbantys prekiautojai buvo sumokėję rinkliavos mokesčių į Panevėžio miesto savivaldybės biudžetą ir turėjo seniūnijų leidimus, arba visai leidimų neturėjo. Pažymėtina, kad už leidimo neturėjimą Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 167 str. numatyta bauda nuo 20 Lt iki 100 Lt. Taip pat nustatyta, kad

daugiausia prekybos atžymų padarė Naujamiesčio seniūnija – 891 Lt, tačiau leidimai nebuvo išrašomi, Ramygalos seniūnijoje – 621 Lt, Krekenavos seniūnija leidimų neregistruoja, Velžio seniūnija per metus išdavė 8 leidimus, 24 Lt sumai, turėdama 19 prekybos vietų, Karsakiškio seniūnija neišdavė nei vieno leidimo, turėdama 8 prekybos vietas.

Atkreipiami dėmesį, kad būtina stiprinti kontrolės priežiūros procedūrų veikimą, kad vietinės rinkliavos būtų nustatomos ir renkamos teisės aktų nustatyta tvarka.

Prekiautojų nusiskundimai ir pageidavimai:

1. Prasta leidimų išsiėmimo tvarka. Prekiaujant ne seniūnijų centruose nėra galimybės išsiimti leidimą, o ir ne visos seniūnijos leidimus išduoda.
2. Prekiautojai sutiktų mokėti ir didesnę mokestį, bet pageidautų, kad jis būtų paimamas vietoje, t.y. išduodančių leidimus asmenų arba nors Kredito unijoje, nes paštas kaime tokio mokesčio jau nepriima.
3. Krekenavos prekiautojai nusiskundė, kad seniūnijoje neranda darbuotojų ir negali gauti atžymos ant mokėjimo kvito, nes leidimų seniūnija neišduoda, o policija baudžia jei neturi leidimo.
4. Nepatenkinama Krekenavos ir Vadoklių prekyviečių tualetų būklė, o pasidžiaugti galima Upytės seniūnijos viešuoju tualetu. Kitose nustatytose prekybos vietose tualetų nėra.

Tikslu pasinaudoti Rinkliavų įstatyme numatytais galimais savivaldybės biudžeto pajamų šaltiniais **rekomenduojame savivaldybės administracijai:**

1. Patikslinti ir išplėsti vietinių rinkliavų nuostatus, tvarkas, reglamentuojančias vietines rinkliavas, kaip numato Rinkliavų įstatymas, atsižvelgiant į teisės aktų pasikeitimus, savivaldybės administracijos struktūrinius pokyčius ir audito ataskaitoje pateiktus pastebėjimus.
2. Parengti leidimų atlikti kasinėjimo darbus savivaldybės viešojo naudojimo teritorijose išdavimo, leidimo organizuoti komercinius renginius savivaldybei priklausančiose ar valdytojo teise valdomose viešojo naudojimo teritorijose išdavimo, leidimo įrengti laikinus kilnojamuosius įrenginius savivaldybės teritorijoje išdavimo tvarkas ir nustatyti vietinės rinkliavos dydžius bei rinkliavos nuostatus, taip pat parengti gyvūnų registravimo ir laikymo daugiabučiuose namuose, komunalinių atliekų surinkimo iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymo vietinės rinkliavos dydžius ir nuostatus.
3. Paskirti atsakingus asmenis už išorinės reklamos leidimų registravimą, dokumentų tvarkymą.
4. Užtikrinti, kad leidimai išorinei reklamai, prekybai ar komerciniams renginiams būtų išduodami ir užpildomi pagal patvirtintas formas.
5. Sukurti kontrolės procedūras, kurios užtikrintų, kad nebūtų vykdoma veikla be atitinkamų leidimų.
6. Vykdyti stebėseną ir rinkti informaciją apie savavališkai įrengtus reklamos įrenginius, iškabas, pasenusią ir netvarkomą išorės reklamą.
7. Įpareigoti seniūnus, vadovaujantis vietinių rinkliavų už prekybą nuostatais, teikti savivaldybės administracijai informaciją apie išduotus leidimus ir surinktas lėšas.
8. Atkreipti dėmesį į žmonių, prekiaujančių savivaldybės nustatytose vietose, nusiskundimus ir pageidavimus.

Apie nustatytą klaidų šalinimą ir rekomendacijų, kurios pateiktos šioje ataskaitoje, įgyvendinimą prašome Savivaldybės administracijos direktoriaus iki 2009 m. spalio 1 d. informuoti Kontrolės ir audito tarnybą.

Savivaldybės kontrolierė
Savivaldybės administracijos direktorius (susipažinau)

Regina Viškeliėnė
Vitalijus Žiurlys